

BRANDBRIEF

Oproer in BBB over kiezen Vermeer

DEN HAAG/MAASTRICHT
PETER BRIJUNS

De keuze voor Henk Vermeer als opvolger van Caroline van der Plas leidt tot grote onvrede bij prominente BBB'ers. Ze vinden het onbegrijpelijk dat niet is gekozen voor Mona Keijzer, „die een gigantisch aantal voorkeurstemmen heeft gekre- gen”.

Dinsdag wordt er in de BBB-fractie over de troonswisseling gestemd, nu Caroline van der Plas een stap terugzet. In plaats van de nummer twee, stemmenkanon Mona Keijzer, wordt door de fractie juist ingezet op Henk Vermeer. In een brandbrief aan het bestuur melden de BBB-partijprominenten – onder wie oud-bewindslieden en Statenleden – dat ze uitermate ongelukkig zijn met die stap. “Zonder de kwaliteiten van de heer Vermeer ter discussie te stellen begrijpen wij niet waarom de keuze voor het partijleiderschap niet op Mona Keijzer is gevallen. Zij was in de campagne dé BBB-kandidaat voor het premierschap en heeft langdurige ervaring, zowel als lid van de Tweede Kamer als minister en vicepremier”, staat in het stuk.

Steu
Toch kan Henk Vermeer ook op steun rekenen. De fractievoorzitter van de BBB Limburg, Annetje Schoolmeesters, vindt de keuze verdedigbaar: „Vermeer mag de kans krijgen zijn signatuur te zetten.” Schoolmeesters vraagt zich trouwens of de brandbrief wel bestaat: „Niemand heeft die gezien.” De ondertekenaars van de brandbrief – onder wie volgens De Telegraaf ook demissionair staatssecretaris Gijs Tuinman uit Valkenburg – vinden het onacceptabel dat Vermeer als partijleider is gekozen zonder de leden te raadplegen. Ze maken zich ook zorgen over de partijkoers. Met Vermeer aan het hoofd keert de partij terug naar de boerenbelangen, in plaats van de ingezette koers als ‘brede sociaal-conservatieve partij’ die ook voor de ‘vergeten burger’ wil opkomen.

Prima
Annetje Schoolmeesters vindt het echter prima dat er nu een discussie binnen de partij ontstaat over de politieke koers. „Waar kunnen wij de samenleving mee dienen, dat vind ik heel valide discussies.”

In een brandbrief aan het bestuur melden de BBB-partijprominenten dat ze uitermate ongelukkig zijn met de stap.

Na je dood verdwijnen in de natuur wordt steeds populairder. In 2014 werden nog geen vierhonderd mensen begraven op een natuurbegraafplaats, nu zijn het er jaarlijks tienmaal zoveel. Op meerdere plekken komen nieuwe natuurbegraafplaatsen.

LAATSTE BESTEMMING REPORTAGE

Begraven worden in de natuur is steeds meer in trek

RHENEN
PIETER VAN ERVEN DORENS

Het belangrijkste verschil met een ‘gewoon’ graf is dat er van een natuurgraf op den duur geen spoor overblijft. Op het graf is alleen een afbreekbaar object toegestaan, meestal een schijf van een boomstam met de naam van de overledene, de jaartallen en een paar woorden erop. Voor een bedrag van rond de 5000 euro mag de dode er eeuwig verpozen. „Na de laatste begra- ving geven we het terrein terug aan de natuur. Het is dus maar tijdelijk een begraafplaats”, zegt Chris Schreve, directeur van Natuurbegraafplaatsen van Waarde. Deze onderne- ming beheert tien natuurbegraafplaatsen - in Limburg is dat Eygelshof in Eygelshoven - en werkt inmiddels aan nieuwe locaties. I Het aantal natuurbegraafplaat- sen in Nederland is explosief gegroeid naar ruim veertig. Ze variëren van kleine plukjes grond tot natuurgebieden van tientallen hectaren. „Wat men- sen aanspreekt is de eeuwige graf- rust, maar zeker ook het groene karakter”, aldus Schreve. Zijn jongste aanwinst is natuurbegraafplaats Pratten- burg op het uitgestrekte Utrechtse landgoed van de adellijke familie Van Asch van Wijck. De familie heeft 18 hec- tare bestemd voor de begraaf- plaats. Vorig jaar vonden de eerste begravingen plaats, inmiddels liggen er zo’n tachtig mensen. Na de laatste begrafe-

nis, die nog vele decennia weg is, krijgt de familie het terrein weer terug. De meeste graven zijn nog allesbehalve door de natuur opgeslokt, zo blijkt tijdens een rondleiding. Op vlakke gebie- den zie je flinke grafheuvels van rul zand. „Dat moet nog inklinken, de kist vergaat en het lichaam verdwijnt in de natuur”, legt Schreve uit. „Maar mensen worden ook vaak ter aarde besteld op een opbaare plank in een lijkwade.” Verderop komen we ook gra- ven tegen die al mooi opgaan in de rondingen tussen de bomen, terwijl andere graven toch flink zijn ingeklonken. „Daar is waarschijnlijk een begraafplaats”, zegt Chris Schreve, directeur van Pratten- burg kost een graf vanaf 4900 euro, een urngraf vanaf 2300 euro.

Paaltjes
Her en der zie je paaltjes met een metalen nummer erop. Die plaatsen zijn gereserveerd. „Veel mensen komen een plekje voor zichzelf uitzoeken. Dat trekt mensen ook aan, omdat ze hun nabestaanden zo ont- zorgen. Op een normale be- graafplaats moeten nabestaan- den na tien tot twintig jaar de keuze maken of ze het graf verlengen. Dat is vaak een moeilijke beslissing.” Schreve is via familie ‘in het vak’ gerold. Zijn moeder Anne- tie en haar tweede man Dolf van der Weij, een succesvolle managementadviseur die drie jaar geleden overleed, openden in 2012 natuurbegraafplaats Hillig Meer op hun Drentse landgoed Heidehof. Schreve

hielp mee. „Het was puur pio- nieren, maar er bleek meteen heel veel animo voor.”

Een zetje te geven
De ondernemer ziet natuurbegraafplaatsen ook als middel om de natuur in Nederland een zetje te geven. Op deze manier kunnen landbouwgronden of productiebossen worden omge- toverd in natuur. „Inmiddels hebben we ruim vijfhonderd hectare in beheer en een kleine honderd hectare nieuwe natu- uur gecreëerd”, vertelt hij. Voor de landeigenaren is het bedrijf natuurbegraafplaats Huis ter Heide nabij Kaatsheu- vel, in een prachtige omgeving met heide en bos. „Het bezoek aan een graf wordt zo een wandeling in de natuur. Vanuit die gedachte zijn natuurbegraafplaatsen ook begonnen. Het is een derde categorie

is Roy van Boekel van Natuur- begraven Nederland. Deze onderneming heeft zes natuurbegraafplaatsen opgericht - onder meer op Landgoed Mookerheide - en werkt aan nog eens drie. Van Boekel stond in 2012 mede aan de wieg van natuurbegraafplaats Hei- depol, op een landgoed van 25 hectare bij Arnhem. „Dat ter- rein stond gewoon te koop op Funda. Nu liggen er zo’n 3500 mensen begraven. Ik verwacht dat een dezer jaren het laatste plekje gereserveerd zal zijn.” Vier jaar geleden opende het bedrijf natuurbegraafplaats Huis ter Heide nabij Kaatsheu- vel, in een prachtige omgeving met heide en bos. „Het bezoek aan een graf wordt zo een wandeling in de natuur. Vanuit die gedachte zijn natuurbegraafplaatsen ook begonnen. Het is een derde categorie

Roy van Boekel met een gps-apparaat op natuurbegraafplaats Huis ter Heide bij Kaatsheuvel. RIAS IMMINCK

In memoriam

Tv-pionier was een baken van rust met zelfspot

Een kalme rasverteller in hart en nieren. Tv-pionier Koos Postema gaf de televisiekijker steevast een les over de wereld. Generaties groeiden op met zijn vertrouwde gezicht en stem, die half Nederland aan de buis deden kluisterden met het programma *Klasgenoten*. Zijn laatste jaren waren eenzaam. Postema overleed zaterdag op 93-jarige leeftijd.

Koos Postema
1932-2026

ROSANNE DE JONG

Geboren Rotterdammer Koos Postema begon zijn carrière voor de klas. Maar als ‘klets- kous’, zoals hij zichzelf maar wat graag noemde, bleek hij daar toch niet helemaal zijn ei kwijt te kun- nen. De mediawereld lonkte en dus maakte Postema de overstap naar de radio. Aanvankelijk werk- te hij als tekstschrijver voor het jongerenprogramma *Minjon*, maar al binnen een jaar was hij opge- klommen tot radioverslaggever bij het VARA-programma *Dingen van de dag*. In 1963, na twee jaar bij de radio, maakte Koos de overstap naar het medium dat zijn tweede liefde zou worden: de televisie. Als verslaggever bij het actualiteiten- programma *Achter het nieuws* mocht de sportfanaat en Fey- enoord-supporter datzelfde jaar direct verslag doen van zijn eerste grote sportevenement: de Elfste- dentocht.

Educatieve passie
Postema zat in beeld vrijwel voort- durend te roken. Kalm en informa- tief sprak hij de kijker toe. Zijn educatieve passie kwam voor- al tot uiting vanaf het einde van de jaren zestig met het programma *Een klein uur U*, dat later *Een groot uur U* ging heten. In deze talk- shows schroomde Postema niet om controversiële onderwerpen als abortus, homoseksualiteit en pedofilie aan te snijden, gespre- ken waar zowel kijkers als gasten veel aan hadden. Zo kwam acteur Albert Mol live in de uitzending uit de kast en sprak oud-PvdA-sena- tor Edward Brongersma openlijk

over zijn pedoseksualiteit. Voor zijn talkshow ontving Postema in 1971 de Nipkowschijf. Nooit in zijn carrière had hij kri- tiek hoeven incasseren, maar met de sportzender Sport 7, die na slechts vier maanden uit de lucht ging vanwege het mislukken van het project, kreeg hij het flink te verduren. Het was een smet op zijn blazoën. „Dat was niet fijn”, zei hij daarover later in De Telegraaf. Het ‘televisiegebeuren’ kon hem ‘effies’ gestolen worden. „Ik wil niet zeggen dat het voor mij nooit meer hoefde. Maar solliciteren naar iets anders, dat heb ik nooit gedaan. Ik stond niet te springen.” Dat bleek ook niet nodig: Hilver- sum bleef aan de bel trekken en de vergetelheid trof hem totaal niet.

Grote liefde
Het waren de afgelopen vier jaar die er voor Postema minder vrolijk uitzagen. Hij worstelde met een-zaamheid nadat zijn vrouw Ineke, zijn grote liefde sinds zijn ach- tiende, plotseling was overleden. Toch bleef hij tot het laatste mo- ment een baken van rust, gedra- gen door een combinatie van zelf- spot en Rotterdamse humor, in een wooncomplex voor senioren in Soest. Welbespraakt tot het einde. Een verteller pur sang. (DE TELEGRAAF)

Postema schroomde niet om controversiële onderwerpen als abortus, homoseksualiteit en pedofilie aan te snijden.

Tv-icoon Koos Postema. ANP

Je mag er bloemen op leggen, maar die halen we wel na een aantal dagen weg. Anders zou het de natuur kunnen verstoren.

Roy van Boekel Algemeen directeur Natuurbegraven Nederland

Zijn al die lichamen niet scha- delijk voor de natuur? „Nee hoor”, verzekert Van Boekel. „Je wordt gewoon onderdeel van de natuur. Daarom moet de kist wel van natuurlijke materialen zijn, van riet of onbehandeld hout. Er zijn ook mensen die een kist van myce- lium kiezen, dat is het onder- grondse wortelnetwerk van paddenstoelen. Er is een be- drijf dat in zeven dagen zo’n kist laat groeien, geheel biolo- gisch afbreekbaar.” Lichaamsvreemde elementen, zoals een heupprothese, zijn volgens Van Boekel meestal geen probleem. „Ze zijn ge- maakt om geen gevaarlijke stoffen in het lichaam af te geven. Dus ze beïnvloeden de bodem niet negatief, het is een soort steen.” De stoffelijke overschotten liggen ongeveer 120 centimeter diep, maar men hoeft volgens Van Boekel niet te vrezen dat honden of wolven ze opgraven. „Dat gebeurt niet.”

Grafrust
En wat gebeurt er als het laatste graf is verkocht of gevuld? Komt er dan geen woonwijk of distributiecen- trum bovenop? Ook daar is aan gedacht, zegt Van Boekel. „Om eeuwige grafrust waar te maken, ligt er op iedere natuurbegraafplaats een zogehe- ten kwalitatieve verplichting bij het Kadaster. Daarin staat dat iedere opvolgende eige- naar de locatie moet respecte- ren.” Daarnaast, aldus Van Boekel, is voor elke locatie een stichting opgericht. „Daarin storten we geld om het beheer

te betalen. In de toekomst schenkt Natuurbegraven Ne- derland alle natuurbegraaf- plaatsen aan Vereniging Na- tuurmonumenten. Zij dragen zorg voor de natuur in het gebied, dat altijd openbaar toegankelijk blijft.”

Druk
Verreweg de meeste natuurbegraafplaatsen liggen in het oosten van Nederland, terwijl in het drukke westen vast ook grote belangstelling is. „Maar daar is veel druk op de ruimte. En het grondwater staat er vaak te hoog.” Natuurbegra- ven Nederland werkt in de Randstad nu wel aan zijn grootste project tot nog toe: een natuurbegraafplaats in de Bonnenpolder nabij Rotter- dam. Samen met Zuid-Hol- lands Landschap is hier 154 hectare gekocht. Op 30 hec- tare komt een begraafplaats met maar liefst tienduizend plek- ken. In Noord-Holland is maar één natuurbegraafplaats van for- maat, het in 2020 geopende Geestmerloo nabij Alkmaar. Dit is een initiatief van Na- tuurbegraafplaatsen van Waarde en Dunweg Uitvaart- zorg. Er is plaats voor ruim vijftienduizend graven. De inter- ese is ‘heel groot’, zegt Alexan- der van der Pijl van het uit- vaartbedrijf. Volgens de be- grafenisondernemer voorziet het ook echt in een behoefte. „Er ontstaat ook een soort heling van mensen als ze daar rondlopen. Ze zien dat de natuur het overneemt. Het is meer dan een begraafplaats.” (DE TELEGRAAF)